

Секція: Економічні науки.

Петіна О. М.

аспірант кафедри економіки

та організації виробництва

Кіровоградський національний

технічний університет

м. Кіровоград, Україна

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

В зв'язку з поширенням світових тенденцій становлення інформаційного суспільства, переходу України до економіки знань підвищується роль інтелекту людини, зростає роль її інноваційного потенціалу у розвитку суспільства. Передусім це стосується молоді, яка посідає вирішальне місце у підвищенні конкурентоспроможності держави. Адже саме цій категорії притаманні особливі характеристики, а саме: ініціативність, активність, новаторство, підвищена мобільність, сміливість. Тому необхідно активно залучати молоде покоління до процесу створення нових знань, нової інформації, і як результат – впроваджувати створені знання, технології та ноу-хау в життя. Важливим завданням є виокремити і дослідити наявні проблеми розвитку цієї категорії населення, врахувати її специфіку та потреби. Основною рушійною силою інноваційного розвитку є творчі фахівці. Тому вони стають провідною елітною верствою суспільства [3, с. 18]. Саме молодим людям належить будувати майбутнє країни, сприяти її розвитку та процвітання. А формування та використання інноваційного потенціалу молоді є актуальним для суспільства.

У всьому світі давно цінується інноваційний потенціал молоді. Причому, місце молоді людини в державі визначається рівнем її здібностей, таланту і працовитості.

Безумовно, молодь є особливою групою трудових ресурсів, що характеризується високою соціальною і трудовою мобільністю, здатністю до

постійної зміни трудових функцій, їй притаманна здатність пристосовуватися до інноваційно-технічних змін у ринковому середовищі.

Якщо розглядати молодь як суб'єкт ринку праці, то з одного боку, вона є частиною загальних трудових ресурсів суспільства з притаманними їй рисами, з іншого боку, – має ряд особливостей і певну специфіку [1].

М. І. Хмелярчук визначає молодь як специфічну соціально-демографічну групу суспільства, якій притаманні специфічні риси й потреби демовідтворювальної, мотиваційної, адаптивної до соціальних ризиків і мобільної в залежності від суспільних умов поведінки, і яка переживає період становлення зрілості (фізичної, соціальної, духовної), здобуття економічної свободи, входження й адаптації до світу дорослих [7, с. 9].

Варто відмітити, що молодому поколінню від природи притаманні новаційні властивості, які складають основу креативного мислення. В процесі дорослішання новаційні властивості дещо слабшають під впливом ефективних засобів освоєння соціальності, а саме: досвіду і професійної підготовки. Молодь має особливе сприйняття і не має в своїй свідомості нав'язливого страху помилитися. Саме такі властивості молодих людей здатні руйнувати стійкі стереотипи. Вони є інноваторами, які генерують і реалізують на практиці ідеї, які для всіх здаються неможливими.

У цивілізованій державі молоді властива роль не тільки поповнення виробничих сил, але й роль у встановленні і динамічному розвитку інститутів суспільства. У будь-якій країні світу молоде покоління розглядається, як зміна існуючих функціонерів, яка здатна замінити наявні кадри в науково-технічній, виробничій, військовій та інших сферах життя. Ретельне вивчення ціннісних орієнтацій молодого покоління дає можливість визначити ступінь його адаптації до новітніх умов, а також його інноваційний потенціал. При цьому не варто забувати і про те, що потенціал молодих людей, що виникає в перехідний період суспільного розвитку країни, може мати конструктивну і деструктивну спрямованість. Саме тому важливо створити всі умови та системи підтримки значущих молодіжних ініціатив.

Поняття «потенціал» є одним із найбільш вживаних понять в епоху швидких змін. Воно покликане показати можливості росту в тій чи іншій сфері, його наявні передумови, які для своєї реалізації потребують тих чи інших суспільних умов та ресурсів.

У широкому сенсі інноваційний потенціал можна визначити як:

- здатність до сприйняття інформації та збільшення професійних знань;
- схильність до генерування нових конкурентоспроможних ідей;
- здатність до знаходження способів і шляхів вирішення нових нестандартних завдань.

В літературі поки що відсутнє чітке визначення категорії «інноваційний потенціал молоді», за винятком декількох спроб дослідити дане поняття. Зокрема, Ю. О. Гвоздович розглядає його на рівні особистості, розуміючи як вміння та можливість молодій людині поєднати знання та налаштованість на нове й оригінальне, готовність до ризику задля можливості пропонувати інноваційні рішення, а також громадянську відповідальність за їх результати [2, с. 192-193].

Н. С. Красножон вважає, що інноваційний потенціал молоді є важливою складовою трудового потенціалу молоді, яка охоплює комплекс характеристик – сучасні знання, розвинені інтелектуальні здібності, здатність до опанування новими знаннями, генерації та реалізації нових ідей, постійного саморозвитку, готовність брати участь в інноваційних процесах, швидка адаптація до змін [5, с. 389].

Пропонуємо визначати інноваційний потенціал молоді як соціально-економічну категорію, що виступає компонентою трудового потенціалу молоді та передбачає наявність комплексу специфічних характеристик, внутрішніх можливостей і здібностей молодих людей, а також новаторських поглядів на вирішення актуальних проблем та завдань, що в свою чергу дозволяє молоді займатися інноваційною діяльністю і функціонувати в сучасному суспільстві.

Реалізація та розвиток інноваційного потенціалу молоді потребує створення таких робочих місць, які б забезпечили здійснення трудової

діяльності інноваційного змісту, яку прийнято називати «інноваційною працею». М. В. Семикіна трактує інноваційну працю як трудову діяльність, що за своїм змістом крім репродуктивної компоненти містить також творчу компоненту, спрямовується на створення нових продуктів, послуг та інших споживчих вартостей на основі НТП, а також їх упровадження, використання, комерціалізацію у різних сферах з метою одержання певного корисного ефекту (економічного, соціального, науково-технічного, екологічного тощо) та задоволення суспільних потреб [4, с. 6].

Повністю згодні з Е. М. Лібановою в тому, що сьогоднішня молодь працює та працюватиме в умовах посилення глобальної конкуренції, зростання ролі інновацій і значення людського капіталу як основного фактора економічного розвитку. Також, додаткове навантаження ляже на молодь і у зв'язку з постарінням населення України, що вже нині відбувається на тлі швидкого зростання кількості населення у країнах, що розвиваються, збільшення міграційних потоків, а також зростаючої конкуренції з європейськими та азійськими ринками за кваліфіковані кадри [6, с. 224].

До причин зниження інноваційного потенціалу можна віднести падіння престижності наукової діяльності серед молоді, що в свою чергу веде до зменшення кількості працівників, які займаються науково-дослідною роботою в Україні. Відомо, що найрозвинутіші країни світу знають ціну українським науковцям, тому створили безліч можливостей для талановитих молодих людей працювати на благо їхньої країни, не вкладаючи у підготовку таких кадрів нічого.

Розвиток інноваційного потенціалу молоді України має здійснюватися комплексно, з урахуванням інтересів не тільки держави і суспільства, а й самої молоді. При вирішенні проблем молоді слід поважати її інтереси і особливості, допомагати новому поколінню розкривати свої творчі можливості. Вважаємо, що для формування та реалізації інноваційного потенціалу молоді необхідно здійснити ряд заходів, які б сприяли удосконаленню особистості, включаючи процеси освіти, науки, пошук і підтримку лідерів та талановитої молоді,

розвиток стипендіальних програми для молоді, підтримка співпраці навчальних закладів та учасників навчально-виховного процесу через сприяння академічної мобільності студентів та міждержавним обміном викладачів та науковців. Такі заходи не тільки підвищують рівень освіченості населення, а й створюють умови для якіснішого розвитку молоді особистості, яка буде мати можливості та бажання не тільки до створення інновацій, а й для передачі знань наступним поколінням.

Література:

1. Абашина О. В. Специфічні характеристики молоді як суб'єкта ринку праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/kand-ekon-nauk-abashina-ov-spetsifichni-harakteristiki-molodi-yak-subekta-rinku-pratsi/>.
2. Гвоздович Ю. О. Напрями підвищення рівня інноваційного потенціалу молоді регіону: фінансовий та організаційний аспекти / Ю. О. Гвоздович // Регіональна економіка. – 2013. – № 3. – С. 192–198.
3. Інноваційна діяльність: стимули та перешкоди: Монографія / І. Л. Петрова, Т. І. Шпильова, Н. П. Сисоліна / За наук. ред. проф. Петрової І. Л. – К. : Дорадо, 2010. – 320 с.
4. Інноваційна праця: діагностика проблем, важелі активізації: монографія / М. В. Семикіна, С. Р. Пасека та ін.; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. М. В. Семикіної. – Черкаси: ТОВ «МАКЛАУТ», 2012. – 320 с.
5. Красножон Н. С. Інноваційний потенціал молоді: проблеми реалізації на ринку праці / Н. С. Красножон // Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку. – 2013. – С. 388–400.
6. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / За ред. Е. М. Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с.
7. Хмелярчук М. І. Зайнятість і соціальний захист молоді: автореф. дис... к-та екон. наук: 08.09.01/ Ін-т регіон. досл. – Львів, 2002. – 26 с.